Nro **238.**

KURJER POLSKI

WARSZAWA

Sobota dnia 7 Sierpnia r. 1830.

Prenumerata miesięczna złp. 2 gr. 20. Kwar. złp. 8. Nr pojedynczy gr. 5.

Wszystko dla wszystkich.

Wiadomości Krajowe.

Kilku przyjaciół i znajomych składa winne podziękowanie professorowi który w dniu 5 b. m. pokazywał zebranym osobom planetę Jowisza z jego satellitami. Jasność w wykładzie i uprzejmość w udzielaniu wiadomości nawet nieznajomym osobom, każe wynurzyć publiczne oświadczenie.

Zeszyt 7 (lipcowy) *Pamiętnika fizycz. mat. i statyst. Umiejętności, z zastosowaniem do przemysłu*, wydawanego przez prof. Janickiego obejmuje: 1) Zastósowanie fizjologji do historji (ciąg dalszy i dokończenie); przez S. R. 2) Ogólne uwagi nad umysłowemi i fizycznemi własnościami zwierząt domowych ze względu na stosowniejsze onych chodowanie i większe z nich pożytki w gospodarstwie; przez J. Z. 3) Nauka praktyczna kanoniera, ułożona przez kapitana Paszkowskiego i t. d. (rozbiór). 4) Dillona podróż do wysp morza południowego; odkrycie losu La Peyrousa. 5) Początek i postęp oświecania gazem, i stan jego obecny w Anglji. 6) Wiadomości rozmaite: — Publiczne posiedzenie Król. Uniw. Alex. — Zadania do nagród przez tenże Uniw. ogłoszone. Ludność rejencji Algiéru. — Le Prieur. — Mąka ze słomy. — Niezawodny sposób gaszenia ognia w kominie. — Grób Eulera. Nowe dzieła: — J. N. Kurowskiego wypalenie wódki i t. d. — J. B. Puscha krótki rys geognostyczny Polski i Karpat i t. d. — Audouin et H. M. Edwards, Iconographie des annélides, crustacés, etc. — Dejean et Boisduval, Iconographie des coléoptéres etc. — Hachette, Histoire des machines à vapeur. 8) Dostrzeżenia met. Obs. Astr. Warsz. z miesiąca lipca. — Pamiętnik ten wychodzić będzie, według dotychczasowego planu, do końca b. r.; a jeśli się powróci nakład na papiér, druk i litografje, Prof. Janicki wydawać go będzie i w roku przyszłym. O możności uskutecznienia powziętego zamiaru, przekona liczba prenumeratorów w b. r., których spis dołączony będzie przy poszycie grudniowym. — Wydawca *Pamiętnika Umiejętności fizycz. mat. i statyst.*, jako pośrednik między piszącymi a czytającą powszechnością, wzywa uprzejmie wszystkich, dla których postęp umiejętności w naszym kraju i sąd postronnych o życiu naszém umysłowém obojętnemi nie są, ażeby, za pomocą pisma tego, naukowe swe prace ogłaszać zechcieli. Wiele już osób, które czy to z powołania, czy z upodobania, umiejętnościami zajmują się, zapewniło Pamiętnikowi swoje współpracownictwo: ze strony przeto doboru rzeczy jego byt jest ustalony.

Ner 14 *Ziemomysła*, wyszedł z druku: zawiera następujące przedmioty. 1) Puławy. 2) Nieborów i Arkadja. 3) Uczynek szlachetny młodego Jerzego. 4) Koń i gęś, bajka z angielskiego. 5) Niektóre staropolskie przypowieści.

Czytamy w Tygodniku petersburskim: "Wyraz onegdaj, używany w wielu polskich pismach zdaje się nie dość dokładnie oznaczać (?) da-

ty, tak istotnéj w gazeciarskich doniesieniach. Wiemy, że ten wyraz w różnych prowincjach rozmaicie brany; czyby nie lepiéj zgodzić się na używanie wyrazów wczora, zawczora, pozawczora, jak się używają jutro, pojutrze, pozajutrze, a wyraz onegdaj zachować na oznaczenie tego dnia, którego już wyrazem pozawczora, oznaczyć niepodobna.

Łaźnia parowa przy ulicy Rybaki pod Nro 2560 przez pogorzel uszkodzona, w zupełności do piérwotnego stanu, jak dawniéj exystowała, jest odrestaurowaną, w któréj kąpiele od godziny piątéj rano, dla mężczyzn cały dzień ciągle, dla kobiet zaś tylko do południa otwarte będą — o czém donosząc P. publiczności, ma zaszczyt zapewnić, iż staraniem podpisanego będzie, przez zaprowadzone ochędostwo, spieszną usługę zasłużyć sobie na łaskawe uczęszczanie; cena jak dawniéj po złp. 1 od osoby. — Warszawa dnia 6 sierpnia 1830 roku.

H. *Kozłowski.*

Dziś zrana ciepła stopni 14. — Wczoraj w połud. 30.

Na wczorajszéj giełdzie warszawskiéj żądano za obligacje udziałowe po 360, za assygnaty rossyjskie płacono po 180.

Dnia wczorajszego wyciągnięto z koła loterji liczbowéj następujące numera: 34. 35. 90. 46. 79.

TEATR NARODOWY. Dziś: op. *Aniela.*

Wiadomości Zagraniczne.

Gdy niedawno X. Wellington z parady wojskowéj do domu pieszo wracał, poznał go lud i wśród okrzyków przychylnych jemu otoczył go, gdyż każdy chciał jego rękę uściskać. X. Wellington chciał uniknąć téj popularnéj uprzejmości angielskiéj, i schronił się na wierzchne siedzenie najbliższego powozu, gdzie czekał na swój powóz, który téż wkrótce nadjechał i uwolnił go od życzliwéj natarczywości pospólstwa Londyńskiego.

Londyński dziennik nadworny umieścił kilka mało znanych szczegółów o Algiérze i jego rządcy. Ex-Dej miał w przydomku nazwisko Hussein, co znaczy piękny. Nim został Dejem, był piérwéj ministrem spraw wewnętrznych przy swoim poprzedniku i objął po nim rządy r. 1818. Nazwisko Dej jest wyrazem tureckim i znaczy Wuj; ale tylko cudzoziemcy tak go nazywali, gdyż w Algiérze zwano go Effendy, a Maurowie zwali go Baba, co znaczy Ojciec, europejscy zaś konsulowie nadawali mu tytuł Patron Grande. Miał on urządzone formalne ministerjum i mnóstwo urzędników, którzy nielitościwie zdzierali poddanych. Algiér założony był przez xięcia arabskiego około r. 935.

W mechanice zrobiono ważne odkrycie. W Londynie wystawił mechanik Dick model *wiszących kolei żelaznych* i wkrótce będzie doświadczał ich użyteczności. Mają one przed innemi kolejami piérwszeństwo z powodu spieszniejszego ułatwiania kommunikacji i taniości. *Są to żelazne koleje oparte* na *żelaznych słupach*; pod taką drogą może rolnik uprawiać pole. Do kolei tych wynalazł P. Dick nowy rodzaj wozów, które nie są ani nad kołami, ani między niemi, ale pod kołami; nie używa do nich koni, gdyż lekkie powozy ręka ludzka z łatwością może poruszać, a cięższe mała siła machiny. Na takich drogach nie będzie nigdy kurzu, zaspów śniegu, a tylko ptaki będą mogły wyprzedzać podróżnych, którzy się puszczą po takiéj kolei.

Wszystkie gazety angielskie chwalą nadzwyczajnie czynność i popularność nowego króla.

Słychać, że bank umówił się z domem indyjskim, ażeby za pomocą spólnego wpływu wprowadzić do izby niższéj 48 członków, którzyby głosowali za odnowieniem przywileju dla kompanji wschodnio-indyjskiéj. W Anglji, gdzie reprezentacja narodowa najgorzéj jest urządzoną zamiar taki łatwo za pieniądze może być osiągniony.

Donoszą z Paryża, że zaszły tam rozruchy d. 27 lipca. Messager des chambres z d. 28 lipca tak o nich pisze: "Od dnia wczorajszego i dzisiejszego poranka wystawia Paryż widok zatrwa-

żający i najsmutniejszy. Wszystkie warsztaty i sklepy są pozamykane. Robotnicy i wszelkich klas obywatele napełniają w massach ulice z okrzykami przytłumionemi. Wczoraj wieczorem strzelała gwardja i żandarmeja na rozmaitych punktach do zgromadzonego ludu, mianowicie na placu Palais royal, na ulicy Richelieu, na placu Maubert i na placu des Victoires. Lud zatarasował przystęp do kilku ulic wyprzężonemi fjakrami. Wyłamano sklepy szpadników i sklepy korzenne, ażeby się zaopatrzyć w broń, skałki i proch. Gdzie niegdzie skutki wystrzałów z broni ręcznéj wystawiały smutny widok. Ulice pokryły się zabitemi i rannemi. Wieczorem potłuczono latarnie i lud kazał zamknąć teatra. Oblężono formalnie i podpalono kilka domów straży żandarmów, mianowicie dom przy placu giełdy. Dzisiaj zrana skupia się lud jeszcze liczniéj, niż wczoraj. Zdarto, lub zniszczono herby królewskie na domach notarjuszów i patentowanych liwerantów dworskich. Wojsko linjowe postawiono na kilku placach; sprawia się ono przecież spokojnie i nie jest insultowane. Nie można jeszcze wiedzieć, ile ludzi poległo, a ile zostało rannych; pogłoski w téj mierze są z sobą sprzeczne. Przed hotelem ministerstwa spraw zewnętrznych i przed hotelami innych ministerstw postawiono liczne oddziały wojska z 4ma działami i zapalonym luntem.

Oto jest treść postanowień królewskich, podpisanych w Paryżu nie 26, ale 25 lipca. *Pierwsze* zawiesza wolność druku co do pism perjodycznych. Żadne pismo perjodyczne, lub na półperjodyczne nie może wychodzić bez upoważnienia królewskiego, a to pod karą konfiskaty tak pisma, jak druków. Upoważnienie to będzie odnawiane co 3 miesiące i może być odwołane. Bez upoważnienia ministra spraw wewnętrznych lub prefekta nie może wyjść żadne pismo zawierające mniéj jak 20 ark. druku. Takie same upoważnienie wymagane jest od pism, które aczkolwiek więcéj jak 20 arkuszy druku zawierają, ale wychodzą częściowo. Drugie postanowienie rozwiązuje nowo wybraną izbę, tę przytaczając pobudkę, że w celu złudzenia wyborców używano rozmaitych sposobów. Trzecie postanowienie przepisuje, iż izba deputowanych składać się będzie na przyszłość tylko z reprezentantów departamentowych wybieranych z czwartéj części wyborców najwięcéj podatku gruntowego, osobistego i od ruchomości, opłacających. W powiatach wybiérani są tylko kandydaci. Tylko ci, co w miejscu wyboru mieszkają, mogą być wybierani. W skutku tego postanowienia składać się będzie izba deputowanych z 258 członków; dotychczas liczyła ich 430. Czwarte postanowienie zwołuje sejmiki powiatowe na dzień 6, departamentowe na dzień 13, sam sejm na dzień 28 września.

Nietylko jenerał Bourmont, ale i dywizja jenerała Loverdo powróciła do Tulonu z wyprawy algiérskiéj. Jenerał Bourmont ma być wyjęty z pod przepisów kwarantanny, ażeby jak najspiesznéj stanął w Paryżu, gdzie, jak utrzymuje pewna gazeta, znajdować się będą na lewéj stronie izby sprzymierzeńcy Deja algiérskiego, przeciw którym radzi użyć 1500 dział w Algiérze znalezionych.

Pomiędzy Kreolami na wyspie Martynice panuje choroba, która się zaczyna od bólu szyi i kończy się śmiercią w 24 godzinach.

Do Ostendy przybył statek parowy z Londynu w dwunastu godzinach. Nieznano jeszcze spiesznieJszéj podróży.

Kongres kolumbijski wyznaczył Boliwarowi 30,000 f. s. dożywotniéj pensji rocznéj.

Prefekt departamentu Nievre wydał do mieszkańców onego odezwę z powodu wzięcia Algiéru, która się tak zaczyna: « Karol, Herkules gallski, zgniótł węża, który strzegł ogrodu Hesperydów. Syn Mai powróci do nas, ale berło jego będzie tylko takim opiekować się handlem, który jest nieprzyjacielem rozbojów i oszustwa. Nowy Emiljan zmusił do kapitulacji nową Kartaginę, a drugi Marjusz okuł w kajdany ostatniego Jugurtę, który teraz za swoe grzéchy pokutować będzie w Europie. » Dalszy ciąg i koniec téj odezwy jest podobną mieszaniną mitologicznéj, historycznéj, jeograficznéj i politycznéj uczoności Pana prefekta, a cała odezwa ma tylko jednę wadę, iż jest niezrozumiała.

Dnia 14 lipca otworzono z wielką uroczystością kanał pod Hünningen, łączący Ren z Rodanem.

Ojciec S. ustanowił w Stambule metropolitę dla katolików Ormjan, mieszkających w państwie tureckiém.

Gazety północno-amerykańskie umieściły nową konstytucję kolumbijską. Podług niéj religja katolicka jest w Kolumbji panującą; zaręcza ona zwyczajnym sposobem wolność osób i zdań, nie dopuszcza żadnych różnic stanu, zostawia reprezentantom narodu prawo stanowienia podatków i wszelkich ustaw ogółu dotyczących, i t. p.

Król wyznaczył dla admirała Duperré, jako dla nowego, ale niemajętnego para majorat w dobrach 400,000 fr. wartujących.

Paryzka akademja lekarska przyznała wyznaczoną przez xięgarza Bossange nagrodę za najlepszą rozprawę o kukurydzy Dr. paryzkiemu Duchesne. Nagroda ta składa się z dzieła botanicznego wartującego 1,400 fr.

Paryzkie towarzystwo zwane: des Bonnes lettres, wyznaczyło 1500 fr. nagrody, za najlepszy poemat, opiewający wyprawę przeciw Algierowi. Położono za warunek, ażeby w poemacie tym było przynajmniéj 200 wiérszy.

N. cesarz rossyjski przysłał królowi francuzkiemu w podarunku kosztowne wazy, a jeneralnemu inspektorowi zdrowia przy marynarce francuzkiéj, autorowi Keraudren pierścień z brylantami.

W Madrycie odkryto znowu spisek, i z tego powodu rozesłano okólnik do wszystkich władz, którym wiadomo czyni, że w Londynie znajduje się junta rewolucyjna, na któréj czele stoi jenerał Torjos, utrzymujący stosunki ze swojemi znajomemi we Francji i Hiszpanji; głównym jego pomocnikiem jest pułkownik Gurrea. Zamiarem téj rewolucyjnéj junty jest zdziałać powstanie w porozumieniu ze znakomitemi Francuzami i Anglikami. Słowem, rząd uwiadomił władze o wszystkich szczegółach odkrytego przeciw sobie zamachu.

OBWIESZCZENIA Z BIORA INFORMACYJNEGO
przy ulicy Krakowskie Przedmieście pod N. 377.

Ktoby miał do zbycia za kilka tysięcy listów zastawnych, zechce się zgłosić do Bióra Informacyjnego.

(663) W Biórze naszém złożone zostały BILETY XIĘGARSKIE, OGOLNÉJ PRENUMERATY na wszystkie dzieła stereotypowe, za złp. 20 w monecie; dostać można bilet na 25 złp. i w téj ostatniéj wartości przyjmują je xięgarnie Glücksberga, Kermena i Brzeziny za wszystkie polskie dzieła podług ceny katalogowéj.

(621) Jest do wynajęcia za Żelazną Bramą blisko ogrodu Saskiego, lokal złożony z 6ciu lub 8miu pokoi na dole ze stajnią, wozownią, kuchnią angielską i wszelkiemi wygodami.

(651) Osoba płci żeńskiéj uzdatniona do rozporządzenia gospodarstwem domowém jak i do robót ręcznych życzy sobie przyjąć obowiązek Panny tu w Warszawie lub w bliskości na prowincji; dowiedzieć się o niéj można w Biórze Informacyjném.

(633) Jest do umieszczenia kapitał do 20,000 złp. na I Hypotekę domu w Warszawie; życzący takowy zaciągnąć zgłosi się do Bióra Informacyjnego.

(668) Ktoby miał 100 lub 200 owiec wysoko poprawnych po cenie umiarkowanéj do sprzedania, raczy się zgłosić do Bióra Informac.

(667) Jest do zbycia kapitał przeszło 6,000 złp. wraz z procentami zaległemi; będący w chęci mógłby go nabyć ze znacznym rabatem, bliższa wiadomość w Biórze Infor.

(503) Kilkunastu officjalistów zgłaszają się do Bióra chcący mieć posady na rządców domu, którzy się już tém trudnili, między któremi znajduje się kilku, którzy posiadają różne języki; bliższą wiadomość udziela Bióro Informacyjne.

(572) Pewien PRAWNIK posiadający różne języki i inne umiętności, trudniący się dotychczas zarządem dóbr, jako Plenipotent i Kommissarz na Wołyniu, nadto załatwieniem interesów tak prywatnych jako kommissowych, w Petersburgu i Odesie, życzyłby przyjąć te same obowiązki w Rossji lub w Królestwie Polskiém. Adres w Biórze Informacyjném.

(654) Potrzebny jest Nauczyciel na prowincją obeznany z metodą wzajemnego uczenia (Lankastra), a któremby zarazem mógł pełnić obowiązek Organisty; życzący sobie niech się zgłosi do Bióra Informacyjnego.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO. KANTOR GŁOWNY PRZY ULICY DANIELOWICZOWSKIEJ POD N. 616